

Корупційне правопорушення та правопорушення пов'язане з корупцією: в чому різниця?

Столична консультує щодо захисту прав українців у рамках правопросвітницької кампанії «Я МАЮ ПРАВО!».

Болючим для будь-якої державної системи є питання, що стосуються корупції. Корупція впливає на безліч соціальних факторів, являє собою протиправну поведінку абсолютно різних за своїм становищем суб'єктів в різних сферах життя суспільства, кваліфікується від злочину до порушення ділових звичаїв, існує як в приватному так і в державному секторі, сприймається як форма соціальних відносин та викликана причинами як об'єктивного так і суб'єктивного характеру, а тому питання розробки та впровадження новітніх заходів протидії корупції, які дозволять мінімізувати рівень корупції до безпечного, є одним з найважливіших питань сучасності, вирішення якого можливе лише за умови комплексного та системного підходу, що передбачає потужну підготовчу роботу із профілактики, запобігання та боротьби з корупцією.

Незважаючи на певні досягнення у протидії корупції, на сучасному рівні розвитку українського суспільства, суспільства в якому панує терплячість до корупції, суспільства в якому звикли протягом поколінь «неформально вирішувати свої проблеми», що це вже стало навіть не звичкою, а нормою поведінки, питання ефективної протидії корупції вбачається саме у площині проблематики відповідальності за вчинення корупційних дій. Юридична відповідальність, як відомо, відіграє одночасно декілька функцій, зокрема каральну, правопоновлюючу, виховну та регулятивну. Завдяки даному комплексу має досягатися основна мета – суспільний порядок.

Статтею 65 Закону України «Про запобігання корупції» передбачено, що за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи, притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку. Так, вищевказаним законом визначено декілька важливих для протидії корупції термінів, серед яких: «корупційне правопорушення», «правопорушення, пов'язані з корупцією».

Так, частина 1 статті 1 вказаного закону визначає корупційне правопорушення як «діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність». В свою чергу «правопорушення, пов'язане з корупцією» - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та

обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Таким чином, законодавець згрупував весь загал корупційних протиправних дій, тоді як конкретика кваліфікації протиправних дій міститься вже у галузевих нормативно-правових актах. Так, вичерпний перелік корупційних злочинів у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем визначено в Кримінальному кодексі України, а саме статтями: 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем); 262 (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем); 308 (викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем); 312 (викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем); 313 (викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням); 320 (порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів); 357 (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження); 410 (викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем). Згідно з приміткою до статті 45 Кримінального кодексу України також корупційними злочинами, відповідно до цього Кодексу, вважаються злочини передбачені статтями: 210 (нецільове використання бюджетних коштів, здійсненню видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням); 354 (підкуп працівника підприємства, установи чи організації); 364 (зловживання владою або службовим становищем); 364¹ (зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми); 365² (зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги);

368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірно вигоди службовою особою); 368³ (підкуп службової особи юридичної особи приватного праві незалежно від організаційно-правової форми); 368⁴ (підкуп особи, яка надає публічні послуги); 369 (пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоді службовій особі); 369² (зловживання впливом).

Частинною 2 статті 65 Закону встановлено, що особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Відповідно до Цивільного кодексу України, цивільно-правова відповідальність за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень настає у разі, коли вони призвели до негативних цивільно-правових наслідків.

В свою чергу Главою 13-Б КУпАП визначено наступні склади адміністративних порушень, що містяться в статтях: 172-4 (порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності); 172-5 (порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків); 172-7 (порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів); 172-8. (незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень); 172-9. (невжиття заходів щодо протидії корупції); 172-9-1(порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням); 172-9-2(порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля).